

NIEOBACZNIE (28) *av*

W pisowni łącznej (26), w rozłącznej (2).

Pierwsze i końcowe e oraz o jasne; -a- (27), -ã- (1); -a- : -ã- Mącz (2:1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w. s.v. obacznie.

1. *W sposób niedostrzegalny, niepostrzeżenie; w przen (1) : Tákże y then wrzod álbo ráná ktora nieobácźnie przywrzáá ná poćiwym sumnieniu człowieká wważnego/ [...] nie ták wždy ínadź bółáca íeft/ íáko tá ktoraá człowiek wćiwy íam w íobie obaczy RejZwierc 267.*

2. *Tak, że nie będzie widać, bez śladu (1) : gdyż widzimy iż wżytko íá rzeczy nieobácźnie przemináę/ tylko co íobie w głowie wćielemy/ to z námi zówždy y wftác y wklásć íie muí. RejZwierc 12v.*

3. *Nierozważnie, bez zastanowienia, nie zdając sobie sprawy ze złych skutków swego postępowania; incaute Mącz, Cn; inconsiderate JanStat; improvide Cn (9) : A ízby [człowiek] rozumu á poządliwóści íwey nieobácźnie wżędy ná ízrot nie wypuńczał. BibRadz I 2a marg; Mącz 42b; RejZwierc 70; ktorými [potwarzami] X. K. nie tylko nieípráwiedliwie/ ále y nie obácźnie/ ludźi niewinne ízácuie NiemObr 91, 92; złé oddalay od człowieká wżędzie/ Choć go kto próíć nieobácźnie będzie. KochFr 112; SarnStat 919.*

Szeregi: »głupie, nieobacznie« (1): y owíísem głupie/ nyeobácźnye/ nye dobrze íie ná tho rozmylíwííy tho czyni káždy ocynec. GliczKsiąż K4.

»nieprzystojnie i nieobacznie« (1): czego íż X. K. nieprzyítoynie/ y nieobácźnie broni/ ípodźiewác íię tego może/ íż [...] NiemObr 143.

4. *Niewłaściwie, niesłusznie (1) : Krzem to poípolicie przekładáią ále nieobácźnie/ gdyż Ebreyíkie słowo Seneh [...] głóg wláínie znácy. BudBib I 31b marg.*

5. *Przez nieuwagę, nieostrożność; imprudenter, per imprudentiam Modrz, Cn (7) : GórnDworz Aa4; Bo kto wždy íuż nieobácźnie wíádnie/ á potym íie obaczywízy íuż tego drugi raz przeítrzega/ íuż tákíemu to wždy bywa [...] odpuńczono. RejZwierc 37v, 130; niech niema [...] żadney wćieczki do tych miaft/ ktore íá ná to tylko tym pozwolone/ ktorziby bliźnego nieobácźnie zábili. ModrzBaz 79, 78v; Wierfz ten wżyftek przekreśloný, Drukárczyk nieobácźnie włóżył, zbytni íeft CiekPotr 91.*

W charakterystycznych połączeniach: nieobacznie bliźnego zabić (2), z drogi zbieżeć, stać się, upaść, włożyć, zostać więźniem.

Szereg: »z omyłki a nieobacznie« (1): A íeíliżby íie co miedzy ludem z omyłki á nieobácźnie ítáło [factum fuerit per errorem]/ tedy wżytko zgromádzenie má ofiarowác Cielcá. BibRadz Num 15/24.

6. *Niedbale, byle jak (1) : Wtym obaczywííy gdyby íie ínadź nye obácźnye á nye wposcieli wkládł/ káże podłóżyć co miękkyego yemu wgłowy GliczKsiąż E5.*

7. *Nieoczekiwanie; ante expectatum, ex inopinato a. insperato, (de)improviso, inopinanter, inopinate(-o), insperate, necopinato, praeter expectationem a. opinionem a. optatum a. spem Cn (4) : A íeíli [nieprzyjaciel] nieobácźnie przypádnie á ízkodę wczyni/ záłóíci nam wielkíey wczyniç nie może RejZwierc 153, 167.*

Szeregi: »gwałtem a nieobacznie« (1): Abowiem káżdá rzecz wważona przed tym íuż nigdy thák ítráízna byç nie może/ íáko tá kthora gwałtem á nieobácźnie przypádnie. RejZwierc 171.

»nierozmyślnie a nieobacznie« (1): owdzye wnet nie rozmyflnie á nieobácznie vpádlá nań z niebá fwiátłóć wielka *RejPos* 284v.

8. *Nieświadomie, nie zdając sobie sprawy; określa dopełnienie: 'nieświadomych, nie zdających sobie sprawy' (2) : A iáko nas dziwny fwiát/ nieobácznie ftroi. RejZwierz A4; niešzczęście ktore y ptaki y ludzi/ Swoią chytróšcią wzaiem nieobácznie ludzi. KmitaSpit B2v.*

*** *Bez wystarczającego kontekstu (2) : Praecipitanter, Kwápliwie/ prętko/ nieobácznie. Mącz 317a; Imprudenter, Nieroftropnie/ Nieobácznie/ Niemádrze/ Nieoftroźnie Mącz 328b.*

Synonimy: 3. niegrzecznie, nieopatrznie, nieostroźnie, nierozmyślnie, niewiadomie; 4. nieprzystojnie, niesłusznie, nietrafnie; 7. nienadziale, niespodzianie, niespodziewanie, »z nienacka«, »z nienagła«; 8. niedomyślnie.

Cf NIEOBACZENIE, NIEOBACZNOŚĆ, OBACZNIE, ZNIEOBACZKA

ZZa